

Особистісно-діяльнісний підхід до формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей

І. Ф. Шумілова

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна
Corresponding author. E-mail: azkur-shif@mail.ru

Paper received 16.08.2016; Accepted for publication 01.09.2016.

Анотація. У статті обґрунтовано сутність особистісно-діяльнісного підходу до формування загальнокультурної компетентності майбутнього вчителя гуманітарних спеціальностей. У результаті узагальнення й синтезу науково-педагогічної інформації з'ясовано, що загальнокультурна компетентність у багатоплановому процесі професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей – це результат системоутворювальних дій, операцій, підбору методів, прийомів, засобів впливу на формування гуманітарного мислення, уяви, що при повній відповідності всім вимогам педагогічної діяльності дозволяє студентам успішно здобувати знання, формувати уміння, навички, якості, здібності, накопичувати педагогічний досвід у сфері загальнокультурної компетенції, яка є органічним поєднанням всіх компонентів педагогічної майстерності, що реалізується в процесі взаємовідтворення, призводить до результату створення і виформування загальнокультурної компетентності в процесі педагогічної діяльності. У ході дослідження з'ясовано, що вивчення питань формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей передбачає розглянути і дослідити на стикові особистісно-зорієнтованого й діяльнісного підходів, що розкриває нові можливості розуміння цієї проблеми, які випливають з діяльнісної характеристики особистості. Особистісно-діяльнісний підхід орієнтує на визначення особистості студента суб'єктом творення культури міжособистісних відносин, а формування загальнокультурної компетентності є передумовою становлення та розвитку суб'єктності особистості.

Ключові слова: загальнокультурна компетентність, моніторинг якості формування загальнокультурної компетентності майбутнього вчителя гуманітарних спеціальностей.

Вступ. Сучасні умови модернізації української системи освіти, накопичений педагогічний досвід, свідчать про те, що вдосконалення навчально-виховного процесу має включати в себе не тільки оволодіння майбутніми вчителями системою знань, а й розвиток їхніх особистісних, професійних якостей, умінь, здібностей. Наявність у професійно-педагогічній підготовці спеціальних психологічних методів самопізнання та пізнання іншої людини, активного впливу на особистість майбутнього вчителя, які б були спрямовані на реалізацію виховного ефекту взаємодії з учнями, підвищує рівень внутрішньої психологічної культури, сприяє встановленню і побудові педагогічно доцільних взаємовідносин із учнями, батьками, педагогічним колективом, що є важливими факторами формування загальнокультурної компетентності.

Методологічні напрями наукового дослідження складають для розкриття питань формування загальнокультурної компетентності (далі ЗКК) майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей гностичну основу, яка визначає мету і завдання, методи, прийоми, способи і механізми їх реалізації; складає перспективу і утворює фундаментальну базу для розробки стратегії дослідно-експериментальної процедури в системі професійної підготовки студентів до обґрунтування і осмислення сутності, змісту, структури предмету вивчення; обумовлює орієнтири понятійно-категоріального апарату; виокремлює науково-теоретичні положення та результати досліджуваного процесу; висуває критерії та рівні науково схарактеризованої оцінки якості наукової роботи.

Дослідження питань щодо формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей доцільно розглядати як сукупність теоретичних систем, де відбувається взаємопроникнення різних підходів, принципів, методів і прийомів, механізмів впливу на розуміння сучасних проблем, значущості інтерналізації змісту культури

для системи професійно-педагогічної освіти. Одним з методологічних підходів розв'язання питань формування ЗКК є особистісно-діяльнісний.

Короткий огляд публікацій з теми. У теорії та практиці вищої педагогічної освіти накопичено значний досвід, який може стати основою вдосконалення системи підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей до формування їх загальнокультурної компетентності. Особистісно-зорієнтований підхід базується на двох рівноправних підходах – особистісно-зорієнтованому та діяльнісному. Реалізація особистісно-зорієнтованого підходу базується на науковому уявленні про особистість та її структуру, в контексті якої і стає можливий цілісний розгляд окремих психічних функцій, властивостей, психолого-педагогічних явищ, процесів. Ідеї особистісно-зорієнтованого підходу представлено в роботах О. В. Бондаревської, В. І. Лозової, О. М. Пехоти, С. О. Сисєвої, А. В. Хуторського, І. С. Якиманської та інших.

Наріжним каменем особистісно зорієнтованого підходу є поняття „особистість” та „структура особистості”. З філософської точки зору особистість об'єктивує внутрішній світ людини, що характеризується унікальністю і відкритістю. Реалізація особистості відбувається завдяки свідомому її включенню до самопізнання і самотворення, що відбувається в артефактах культури [13, с. 457]. Формування та самореалізація особистості розглядається сучасними філософами як сенс людського життя, фундамент щастя людини в єдиному, цілісному матеріально-духовному стані, що закладає основу продовження і творення особистісних смислів, індивідуального і громадського менталітету, в контексті розуміння культури і світогляду, що зберігається в ментальній пам'яті покоління людей [2].

У психолого-педагогічному розумінні особистість – це певне поєднання психічних, психофізіологічних й соціально-психологічних властивостей: спрямова-

ності (потреби, мотиви, інтереси, світогляд, почуття, переконання тощо), рис темпераменту й характеру, здібностей, особливостей психічних процесів, а саме пізнавальних відчуття, сприймання, пам'яті, мислення, уяви, мови, уваги; емоційно-вольових – почуттів, волі [9]. Соціальний бік у структурі особистості займають світогляд, потреби, інтереси, ідеали, устремління, етичні якості тощо. Метою розвитку освіти є вільний розвиток особистості [3].

Діяльнісний підхід виступає вихідним методом вивчення психіки і поведінки особистості – „діяльність є основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості” [8, С. 112]. Підґрунтям діяльнісного підходу в педагогіці є ідеї відомих психологів Б. Г. Ананьєва, Л. С. Виготського, П. Я. Гальперіна, В. В. Давидова, О. В. Запорожця, С. Л. Рубінштейна, М. С. Кагана, Н. В. Кузьміної, О. М. Леонтьєва, Г. А. Суворової та інших. Поняття „діяльність” має чотири основних значення, а саме: праця, робота, активність, поведінка. Для розкриття суті цього поняття доцільно звернути увагу на те, що діяльність відіграє певну роль у становленні особистості як соціальної істоти.

Мета статті полягає у розкритті особливостей особистісно-діяльнісного підходу до формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей.

Матеріали і методи. Поняття діяльності розглядається як „... специфічно людська форма відношення до навколишнього світу, зміст якої складає його доцільну зміну та перетворення в інтересах людини; умова існування суспільства”. Діяльність має певну структуру, компонентами якої є мета, засоби, результат і власне процес [12, с. 386]. У загальному розумінні термін діяльність тлумачиться як практика, в основі якої усвідомлюється і перетворюється об'єктивна дійсність, що слугує основою розвитку людського суспільства, рушійною силою та критерієм істинності пізнання. Структуру її складають: потреба, мета, мотив, доцільна діяльність, предмет, засоби і результат [12, с. 1063].

У вирішенні проблеми єдності свідомості й діяльності психологи спираються на теорію людської діяльності за допомогою якої людина активно впливає на навколишній світ із метою його перетворення і задоволення власних потреб. Згідно принципу єдності свідомості й діяльності Л. С. Виготський та А. Н. Леонтьєв обґрунтували положення про те, що внутрішній психічний стан явища зумовлено особливостями будови зовнішньої практики діяльності суб'єкта; зовнішня практична діяльність інтеріоризується і набуває форму внутрішньої діяльності – психічної.

Так, психологічна теорія діяльності А.Н. Леонтьєва допомагає розкрити проблему вивчення професійних знань та умінь, визначаючи діяльність через відношення: „Ми називаємо діяльністю не будь-який процес. Цим терміном ми позначаємо тільки такі процеси, які, здійснюючи те або інше ставлення людини до світу, відповідають особливій, відповідній потребі” [5, с. 518].

Відповідно до діяльнісного підходу ведучим фактором у навчанні й вихованні є діяльність. У визначенні сутності загальнокультурних знань і умінь ми виходимо з концепції діяльності А.Н. Леонтьєва про

„окрему діяльність”, що виділяється із людської діяльності й представляє собою „складну сукупність процесів, що об'єднані загальною спрямованістю на досягнення певного результату” [5, с. 520]. Отже, загальнокультурні уміння доцільно розглядати як ланцюг „окремих діяльностей”, із виділенням у них дій та операцій, тому що „діяльність не існує інакше, окрім як у формі дій або ланцюга дій” [Там само]. Більшість операцій у діяльності людини є результатом навчання, тобто результатом сформованості умінь. Діями А. Н. Леонтьєв називає акти діяльності, підпорядковані цілям, які дані в певних умовах, а спосіб здійснення дії – операцією. Послідовно виконані операції і складають процес здійснення дій.

За допомогою навчально-професійної діяльності, яка здійснюється студентами в процесі професійної підготовки розвивається потреба у праці, викристалізуються професійні інтереси, формуються елементи дослідницьких умінь, здатність планувати свої життєві плани. Діяльність є основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості. З огляду на це два підходи і особистісний, і діяльнісний мають тісні взаємозв'язані й взаємообумовлені.

Особистісно-діяльнісний підхід сприяє ефективно-му вивченню й розумінню закономірностей, функціонування та розвитку психолого-педагогічних явищ і процесів. Змістовність особистісно-діяльнісного підходу ґрунтується на фундаментальних засадах „формування особистості як продукту соціально-історичного розвитку, носія культури, її унікальності, інтелектуальної й моральної свободи, права на повагу” [10, с. 51]; розкриває механізм особистісних новоутворень, які відбуваються під впливом багатьох чинників і призводять до змін в життєдіяльності індивіда у педагогічному процесі; орієнтований на природний процес розвитку і саморозвитку особистісних властивостей, професійних здібностей індивіда в процесі активної діяльності й залежить від певних умов.

В.І. Лозова, визначаючи активність як важливу рису особистості, котра знаходить вияв у позитивному ставленні до діяльності та її результатів, готовності, прагненні до самостійної діяльності, відшліфовуванні якості її здійснення, виборі оптимальних шляхів для досягнення поставленої мети, акцентує увагу на формуванні в особистості основних якостей, рис, які характеризують її суб'єктивне ставлення до діяльності, вибір нею шляхів здійснення діяльності, глибину чи поверховість, творчість чи репродукцію в розв'язанні конкретних завдань. Ставлення суб'єкта до діяльності (його активність) дає можливість визначити й охарактеризувати специфіку інтелектуальної, вольової та емоційної сфер особистості, визначити внутрішню необхідність діяльності для суб'єкта самої діяльності. Автор наголошує, що у визначенні активності слід розрізняти активність потенційну, яка дає можливість визначити стан прагнення, психологічну готовність до діяльності, і реальну, тобто здійснення цього прагнення й реалізована готовність, внаслідок чого суб'єкт досягає мети. Саме активність передбачає вибір суб'єктом діяльності об'єктів, засобів, форм діяльності, оптимальних шляхів досягнення мети, що вимагає сформованості певних якостей – самостійності, ініціативності, відповідальності тощо [6].

Результати та їх обговорення. Особистісно-діяльнісний підхід виступає теоретико-методологічною стратегією дослідження і дозволяє вивчати зміст ЗКК, оптимізувати способи і прийоми її формування, визначати шляхи її практичної реалізації та вдосконалення. Такий підхід дозволяє вивчити специфічні особливості ЗКК; поглибити педагогічні здібності шляхом проектування педагогічної діяльності в аспекті вивчення гуманітарних дисциплін (за рахунок поглиблення предметних компетенцій); визначити складові ЗКК в професійній підготовці майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей; визнати важливим фактором розвитку особистості студента загальнокультурну діяльність; вибудувати педагогічну систему, педагогічну технологію формування ЗКК у відповідності з компонентами педагогічної діяльності. У той же час реалізація у дослідженні тільки особистісно-діяльнісного підходу не дає можливості розкрити зміст результату професійно-педагогічної підготовки, що для процесу формування ЗКК студентів має визначальне значення.

Загальна культура людини знаходить прояв не тільки в змісті її культурологічних знань, але й на рівні зацікавленості студента щодо розуміння і вирішення існуючих проблем, прагнень до саморозвитку, самовдосконалення.

З позиції особистісно-діяльнісного підходу загальнокультурна діяльність майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у процесі професійної підготовки розглядається нами як мотивуюча, що має певну мету, спрямована на певний об'єкт (розуміння людини), здійснюється за допомогою конкретних методів із використанням певних засобів, що приводить до певних результатів. Так, для дослідження викликають інтерес концепція розвитку вищих психічних функцій Л. С. Виготського; положення та ідеї теорії діяльності Б. Г. Ананьєва, А. А. Бодалева, П. Я. Гальперіна, А. Н. Леонтьєва, Б. Ф. Ломова, С. Л. Рубінштейна, Б. П. Теплова; теорії поетапного формування розумових дій П. Я. Гальперіна, Н. Ф. Талізної, Г. П. Ельконіна; психолого-педагогічні теорії про сутність і процес формування умінь та навичок А. Е. Дмитрієв, Е. Н. Кабанова-Меллер, Н. А. Менчинської.

У дослідженні питань з формування ЗКК майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей вихідним теоретичним положенням є основоположний принцип психології – єдність свідомості і діяльності, який стверджує, що свідомість не може бути поза діяльністю, так само, як діяльність без свідомості. З цієї позиції особистісно-діяльнісний підхід вивчає психічне явище у контексті з діяльністю: діяльність і свідомість у єдності утворюють органічну не тотожність, а єдність (С. Н. Рубінштейн) [11, с. 151]; „інструментальна” структура діяльності людини та її включеність у систему відносин із іншими людьми (Л. С. Виготський). „Вищі специфічні людські психічні процеси можуть народитися тільки у взаємозв'язку людини з людиною ... і лише потім починають виконуватись індивідом самостійно” [1, с. 198–199].

Під час розгляду питань щодо формування ЗКК майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей доцільно звернутися до концепції Л. С. Виготського про культурно-історичний розвиток, який сприяє

оволодінню людиною такими допоміжними засобами поведінки, які людство створило в процесі історично-культурного розвитку.

У ході реалізації студентом мети загальнокультурної діяльності змінюється спосіб дії, структура прийому, весь устрій психологічних операцій, зовнішня діяльність переходить у внутрішню діяльність (інтеріоризується). У процесі формування загальнокультурної компетентності студентів важливого значення набуває реалізація їх творчого потенціалу, а саме: креативність, критичність мислення, уміння обирати стиль педагогічного спілкування, розвиток педагогічних здібностей тощо.

ЗКК у багатоплановому процесі професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей – це результат системоутворювальних дій, операцій, підбору методів, прийомів, засобів впливу на формування гуманітарного мислення, уяви, що при повній відповідності всім вимогам педагогічної діяльності дозволяє студентам успішно здобувати знання, формувати уміння, навички, якості, здібності, накопичувати педагогічний досвід у сфері загальнокультурної компетентності, яка є органічним поєднанням всіх компонентів педагогічної майстерності, що реалізується в процесі взаємовідтворення, призводить до результату створення і виформування ЗКК в процесі педагогічної діяльності.

Самоусвідомлення призводить до ідентифікації власної діяльності з педагогічною діяльністю вчителя. Отже, формування ЗКК – це не просто засвоєння знань, набуття умінь і навичок, а, перш за все, сформованість у майбутнього вчителя ціннісно-мотиваційного ставлення до педагогічної діяльності, життя, науки в цілому, з урахуванням того, наскільки культуровідповідним і доцільним є спосіб педагогічних дій майбутнього вчителя.

Характеристика цілей і задач особистісно-діяльнісного підходу, а також самі зміни, які відбуваються за умов його реалізації у дослідженні, перебудовує його процесуально-технологічну сторону в такий спосіб, щоб суб'єкти освітнього процесу оволоділи педагогічною діяльністю в її цілісному уявленні [4].

Висновки. Таким чином, вивчення питань формування ЗКК майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей передбачає розглянути і дослідити на стикові особистісно-зорієнтованого й діяльнісного підходів, що розкриває нові можливості розуміння цієї проблеми, які впливають з діяльнісної характеристики особистості. Особистості, яка прагне самоідентифікації, самореалізації і здатна визначати „антитрадиціоналізм мислення й діяльності, на основі якого сучасна особистість починає сприймати себе як учасника нескінченного діалогу” [7, с. 63] та суб'єкт-суб'єктної взаємодії, використати свій потенціал культуродоцільно і природовідповідно. Особистісно-діяльнісний – забезпечує практичну реалізацію набутих знань, оволодіння загальнокультурними уміннями й набуття педагогічного досвіду студентів у сфері професійно-педагогічного спілкування. Всі ці ознаки особистісно-діяльнісного підходу носять цільовий, проектуючий, моделюючий, технологічний характер, що призводить до визначення оптимального стану професійної самоідентифікації особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л. С. Развитие высших психических функций. Из неопубликованных трудов/ Л.С. Выготский. – М. : Изд-во Акад. пед. наук, 1960. – 500 с.
2. Гершунский Б. С. Философия образования :уч. пособие для студ. высших и средних пед.учебн. заведений / Б. С. Гершунский. – М. : Московский психолого-социальный институт, 1998. – 432 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. :Либідь, 1997. – 376 с.
4. Зязун І. А. Педагогічне наукове дослідження у контексті цілісного підходу / І. А. Зязун // Порівняльна професійна педагогіка. – 2011. – № 1. – С. 19–30.
5. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики / А. Н. Леонтьев. – М. : МГУ, 1981. – 584 с.
6. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посібник / В. І. Лозова, Г. В. Троцько. – Х. : ОВС, 2002. – 400 с.
7. Людиномірність гармонізації культурно-освітнього простору особистості : методологія, експертиза та психолого-педагогічні рецепції : монографія / [Аносов І. П., Молодиченко В. В., Троїцька Т. С. ; за заг. ред. Т. С. Троїцької]. – Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2012. – 378 с.
8. Несвірська Т. В. Формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови в процесі професійної підготовки : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Тетяна Вікторівна Несвірська. – Житомир, 2012. – 236 с.
9. Петровский А. В. Личность. Деятельность. Коллектив / А. В. Петровский. – М. : Политиздат, 1982. – 255 с.
10. Рабле Ф. Гаргантюа и Пантагрюэль/ Ф. Рабле// Пискунов А. И. Хрестоматия по истории зарубежной педагогики / А. И. Пискунов. – М. : Просвещение, 1971. – С. 72–79.
11. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии : в 2 т. / С. Л. Рубинштейн. – М. : Педагогика, 1989. – Т. 2. – 328 с.
12. Советский энциклопедический словарь. – М. : Советская Энциклопедия, 1979. – 1600 с.
13. Філософський енциклопедичний словник : довідкове видання. – К. : Абрис, 2002. – 568 с.

REFERENCES

1. Vyhotskyi L. S. The development of psychological functions. From unpublished works/ L. S. Vyhotskyi– M.: Publ. house: Acad. ped. science, 1960. – 500 p.
2. Hershunskiy B. S. The philosophy of education: a book for students of higher pedagogical institutions / B. S. Hershunskiy. – M.: Moscow psychological and social high institution, 1998. – 432 p.
3. Honcharenko S. U. The Ukrainian pedagogical dictionary / С. У. Гончаренко. – К.: Lybid, 1997. – 376 p.
4. Zyazun I. A. The pedagogical scientific research in the context of the whole approach / Zyazun I. A. // The comparative professional pedagogics. – 2011. – № 1. – p. 19–30.
5. Leontjev A. N. The problems of development of psychiatry / Leontjev A. N. – M.: MSU, 1981. – 584 p.
6. Lozova V. I. The theoretical grounds of upbringing and education: schoolbook / Lozova V. I., H. V. Trotsko. – Kh.: OBS, 2002. – 400 p.
7. Lyudynomirnist of harmonization of cultural-educational scope of personality: methodology, expertise and psychological and pedagogical reception: monograph / [Anosov I. P., Molodychenko V. V., Troitska T. S. ; after editor Troitska T. S.]. – Melitopol: the publishing house MMD, 2012. – 378 p.
8. Nesvyrskaya T. F. Forming of common cultural competence of future teachers of foreign language in the process of professional preparation : research work. ..candidate ped. science : 13.00.04 / Tetyana Vyktorivna Nesvyrskaya. – Житомир, 2012. – 236 p.
9. Petrovskiy A. V. Personality. Activity. Collective. / A. V. Petrovskiy. – M.: Politizdat, 1982. – 255 p.
10. Rable F. Gargantua and Pantagruel / Rable F. // Piskunov A. I. A Reader on history of foreign pedagogic / A. I. Piskunov. – M.: Prosvesheniye, 1971. – p. 72–79.
11. Rubinshteyn S. L. The grounds of common psychology: in 2 b. / S. L. Rubinshteyn. – M. : Pedagogics, 1989. – B. 2. – 328 p.
12. The Soviet encyclopedic dictionary. – M.: Soviet encyclopedia, 1979. – 1600 p.
13. The philosophical encyclopedic dictionary: reference book. – K.: Abris, 2002. – 568 p.

A personal active approach for forming common cultural competence of the future teacher of the humanitarian specialties Shumilova I.

Abstract. The article proves the essence of a personal active approach of forming common cultural competence of the future teacher of the humanitarian specialties. It was found that common cultural competence in a multi-faceted process of professional preparation of the future teacher of the humanitarian specialties is a result of a big variety of actions, operations, methods, resources of influence on forming of the humanitarian thinking, imagination that allows students to get knowledge successfully, to create skills, qualities, abilities, to save pedagogical experience in the field of common cultural competence that is an organic combining of all components of pedagogical skills that is realized in the process of pedagogical reconstruction, takes to the result of creating and forming of the common cultural competence in the process of pedagogical activity. It was done in the result of generalization and thesis of pedagogical information. It was found in the research that learning of the questions of forming common cultural competence of the future teacher of the humanitarian specialties provides to consider and explore on the junction of personal oriented and active approach that opens new opportunities of understanding of this problem that comes from a person's characteristics. Personal active approach orients on the defining of a personality of a student as a subject of creating the culture of interpersonal relations and forming common cultural competence is a background of becoming and development of a subject of a personality. So, a personal active approach provides a practical realization of knowledge that a person has got, acquisition of common cultural skills, acquirement of pedagogical experience of students in the field of professional socializing. All these features of personal active approach bring a purposeful, projecting, simulated character that comes to defining of the best state of professional self-identification of a person.

Keywords: common cultural competence of the future teacher of the humanitarian specialties, personal active approach for forming common cultural competence.

Личностно-деятельностный подход в формировании будущих учителей гуманитарных специальностей И. Ф. Шумилова

Аннотация. В статье обоснована сущность личностно-деятельностного подхода в формировании общекультурной компетентности будущего учителя гуманитарных специальностей. В результате обобщения и синтеза научно-педагогической информации выяснено, что общекультурная компетентность в многоплановом процессе профессиональной

подготовки будущих учителей гуманитарных специальностей – это результат системообразующих действий, операций, подбора методов, приемов, способов влияния на формирование гуманитарного мышления, фантазии, что при полном соответствии всем требованиям педагогической деятельности позволяет студентам успешно приобретать знания, формировать умения, навыки, качества, способности, приобретать педагогический опыт в сфере общекультурной компетенции, которая является органическим объединением всех компонентов педагогического мастерства, что реализуется в процессе взаимного воспроизведения, приводит к результату создания и формирования общекультурной компетентности в процессе педагогической деятельности. В ходе исследования выяснено, что изучение вопросов формирования общекультурной компетентности будущих учителей гуманитарных специальностей предусматривает рассмотреть и изучить на стыке личностно-ориентированного и деятельностного подходов, что раскрывает новые возможности понимания этой проблемы, которые вытекают из деятельностной характеристики личности. Личностно-деятельностный подход ориентирует на определение личности студента субъектом создания культуры межличностных отношений, а формирование общекультурной компетентности является предпосылкой становления и развития субъектности личности.

Ключевые слова: *общекультурная компетентность будущих учителей гуманитарных специальностей, личностно-ориентированный подход в формировании общекультурной компетентности.*